

PŘERUŠENÉ JARO – NORMALIZAČNÍ NOC

Milan Maryška, 75 min., 1998

Závěrečná část dokumentární trilogie *Přerušené jaro* je věnována definitivnímu konci celonárodní euforie spojené s uvolněním poměrů během Pražského jara a postupnému nastolení tzv. normalizace. Snímek začíná záběry návratu vedoucích představitelů Československé vlády ze Sovětského svazu, kde všichni kromě Františka Kriegla pod nátlakem nakonec podepsali tzv. Moskevské protokoly, čímž mimo jiné oficiálně odsouhlasili dočasný pobyt cizích vojsk na našem území. Jako podmínka jejich postupného odchodu byla zavedena „normalizační opatření“, spočívající mimo jiné ve znovuzavedení cenzury či v zákazu vycestování do západních zemí. Z výpovědí obyčejných lidí vyplývají silící pocity beznaděje a obavy o budoucnost národa. Už v září 1968 se na protest proti okupaci Československa veřejně upálil na varšavském stadionu otec pěti dětí, Polák Ryszard Siwiec. Ani jeho statečný čin, ani stávka studentů pražských i mimopražských vysokých škol 18. listopadu však na situaci nic nezměnily. Ve vládních kruzích sílil tlak konzervativních komunistů podporovaných Moskvou na zlomené reformisty a tisíce lidí se rozhodly pro emigraci. Velikost národní tragédie pak 16. ledna 1969 pojmenoval svým činem mladý student Jan Palach, který se v protestu proti stávajícím poměrům upálil na Václavském náměstí. Zanedlouho jeho čin zopakoval Jan Zajíc a počátkem dubna také dělník Evžen Plocek, jehož sebeobětování před budovou ÚV KSČ zůstalo po dlouhou dobu utajeno. V té době již na místo Alexandra Dubčeka nastupuje Moskvou podporovaný Gustav Husák, z jehož slov je zřejmé, že idea „socialismu s lidskou tváří“ uskutečňovaná v suverénním státě skončila. Brutální zásah policie proti demonstrantům, jež si v centru Prahy připomněli první výročí invaze vojsk Varšavské smlouvy, půl milionu lidí vyloučených z KSČ či nejrůznější perzekuce odpůrců politiky strany odstartovaly dvacet let trvající normalizační noc charakterizovanou kolektivní zbabělostí a ojedinělými případy hrdinství.

Kromě výpovědí mnoha aktérů či pozorovatelů tehdejších událostí tvůrci ve snímku využili i nespočet unikátních archivních záběrů.